

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. // Inzerati do 80 petih vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, od 100 do 300 vrst a Din 3. Večji inzerati petih vrst Din 4.— Popusti po dogovoru, inzeratni davki mesečno. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafkova ulica 3b. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grojski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strassmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE, Ob kolodvoru 101 // SLOVENU GRADEC, Slomškov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Borba za oblast v Španiji:

Francovemu taboru grozi razkol

Odločilna borba med fašistično Falango in monarhisti

Od izida te borbe, ki zavzema vedno ostrejša oblika, je odvisna ne samo bodoča notranje-politična, nego tudi zunanje-politična orientacija Španije — Falangisti so za italijansko-nemško orientacijo, monarhisti in generali pa za nevtralnost in sodelovanje z zapadnimi velesilami

General Franco
sedanji državni poglavar in
predsednik vlade

Pariz, 27. julija. Br. iz Španije prihajajo zadnje dni senzacionalne vesti, ki pa so, kakor zatrjujejo dobri poznavalci španskih razmere, več ali manj pretirane. Vendar pa tudi objektivni in nevtralni opazovalci potrjujejo, da prihajajo vedno bolj do izraza notranjepolitični spori, ki so se pojavili v nacionalističnem španskem taboru že za časa državljanske vojne, ki pa se sedaj vedno bolj zaostrojuje.

Ozadije sporov

V ozadiju teh sporov so nesoglasja med obema glavnima krilima Francovega tabora. Kakor znano, so vprizorili upor leta 1936 generali, oficirski zbor in vojaštvo. Voditelji tega upora pa takrat še niso imeli nikakega političnega programa. Vezala jih je samo tradicionalna španska konservativnost in monarhizem. Od meščanskih elementov so se upornikom najprvo pridružili najbolj vneti monarhisti, tako zvaní karlisti, dočim so se falangisti, to je stranka, ki jo je ustanovil sin bivšega španskega diktatorja Prima de Rivera, spetke držali ob strani. Sčasoma pa je vpliv falangistov vse bolj naraščal, ker je njihov program najbolj odgovarjal glavnim zavetnikom nacionalistov, to je fašistične Italije in nacistične Nemčije. V zadnji dobi državljanske vojne je postal ta vpliv dominanten in so falangisti tudi po končani državljanski vojni ostali na krmilu. Falangisti pa se s tem niso zadovoljili, nego hočejo uveljaviti svoj program ne samo v notranji, nego tudi v zunanje-politični orientaciji Španije. Zato imajo do godki, ki se razvijajo sedaj v Španiji, tudi velik mednarodni pomen, ker bo izid te notranje borbe odločilnega pomena za bodoči mednarodni položaj Španije.

Borba za vlado in politično orientacijo

Kar se tiče generala Franca samega, si on na vso moč prizadeva, da bi izgladil spore med obema strujama nacionalističnega tabora in v tem duhu postopa pri reševanju konkretnih problemov. Na prvem mestu je v tem pogledu prenosna vlada. Dosedaj je bilo predsedstvo države in predsedstvo vlade združeno v eni osebi. General Franco je ob enem »caudillo«, t. i. državni poglavar in predsednik vlade. S tem se je dosedaj spretno izogibal odkritemu sporu med konservativnimi monarhisti in ekstremnimi falangisti. Toda organizacija državne uprave nujno zahteva, da se dosedaj v eni osebi združena vrhovna oblast razdeli in tako se je s tem pojavila ogorčna borba za ministrsko predsedstvo. Kandidat Falange je dosedanji notranji minister Serrano Suner, ki je poprej pripadal katoliški agrarni stranki Gil Roblesa, a je po izbruhu državljanske stranke prestopil na stran Falange in postal njen voditelj. On in kmetijski minister v sedanji vladi Fernando Cuesti, ki je generalni tajnik Falange, predstavljata v pogledu notranje ureditve države in zunanje politike italijansko-nemško orientacijo. Vpliv navarških katoličanov in monarhistov, ki se ogrevajo za povratek kralja Alfonza XIII. in njegovega sina, je znatno manjši, čeravno lahko računajo na simpatije in podporo generalitete, ki je zelo nezadovoljna s poskusom Falange, da dobi v svoje roke toliko oblast v državi. Kandidat tega krila za ministrskega predsednika je sedanji zunanjí minister general grof Jordana, ki je zunanji politiki pristaž izrazite nevtralnosti, dočim je končni cilj Sunera in Falange zveza s totalitarnimi državami, za-

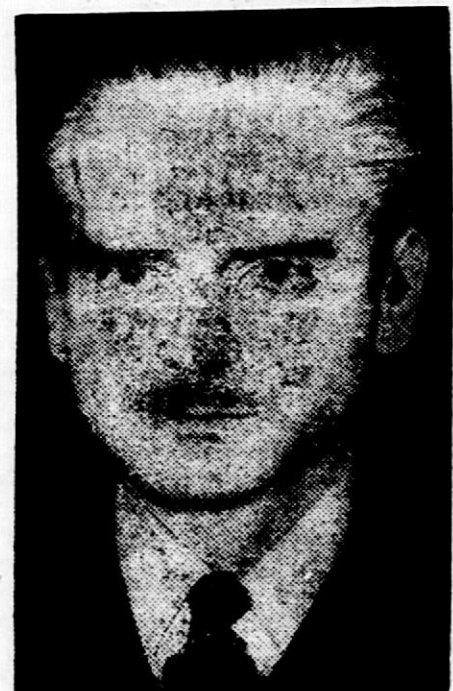
snovana ne samo na skladnosti režima, marveč tudi na izvestnih skupnih zunanje-političnih ciljih, ki naj bi uvrstili Španijo v vrsto ekspanzivnih držav.

Gospodarski momenti

Te programske razlike se očitujejo tudi na gospodarskem polju. Falangisti se zavzemajo za čim tesnejše sodelovanje z Italijo in Nemčijo v duhu avtarkije in medsebojne izmenjave blaga, dočim se zagovorniki nevtralnosti zavzemajo v gospodarskem pogledu za sodelovanje z državami, ki imajo svobodno trgovino in zlato valuto. Glede na strahovito opustošenje, ki ga je zapustila po vsej Španiji državljanska vojna, je poleg duhovnega pomirjenja potrebna predvsem materialna obnova, a to že samo po sebi govori za to, da se Španija v dogledni dobi ne sme spuščati v kakšno zunanje-politično avanturo in voditi ambiciozne zunanje politike.

Nezadovoljstvo generalov

Nezadovoljstvo v vrstah generalov, ki se kaže v vsakim dnem bolj jasno, je ne samo da bilo bi pretirano pričakovati, da bi se posledica odpora proti premoči falangistov, marveč tudi posledica osebnega nerazpoloženja. General Franco prvotno ni bil določen za voditelja revolucije, marveč je bila ta vloga namenjena generalu San Jurju ali

Serrano Suner
vodja Falange in sedanji
notranji minister

generalu Moli, ki pa se je smrtno ponesrečil z letalom med državljansko vojno. General Franco je imel samo nalogo, da organizira upor v španskem Maroku in da vodi prevoz maroških čet v Španijo. V Andaluziji je igral važno vlogo general Queipo de Llano, kateremu je sedaj general Franco odvzel poveljstvo armade z motivacijo, da mu je namenjena neka druga važna vloga. Po sestanku, ki ga je imel v Burgosu z generalom Francom, je Queipo de Llano novinarjem potrdil, da gre za diplomatsko misijo. Imel bi prevzeti mesto španskega poslanika v Berlinu ali pa v Buenos Airesu. Izgleda, da je sedaj spor med njim in generalom Francom poravnal. Kot poveljnika armadnega zbora v Sevilli pa so ga odstavili zaradi nekega govora, v katerem je ostro kritiziral zadržanje Falange, češ da se sedaj sili v ospreje, kakor da bi bila zmaga njena, a ne zasluga vojske. Ostro je kritiziral tudi zapostavljanje Andaluzije, ker ni v taboru falangistov. Ta govor je v celoti objavil sevillski list »ABC«, zaradi česar je notranji minister Suner prepovedal nadaljnje izhajanje tega lista. Suner je tudi prepovedal vsa zborovanja, ki so jih začeli na debelo prirejati nasprotniki Falange.

Med nezadovoljnimi sta tudi generala Yague in Solchanga. Za prvega se trdi, da je bil aretiran, a drugi postavljen pod policijsko nadzorstvo skupaj s Queipo de Llano. Yague je že od nekdaj znan kot nasprotnik Falange. Te dni je bil odstavljen kot poveljnik armadnega zbora in njegov armadni zbor, sestavljen po večini iz Maročanov, razpuščen in porazdeljen na druge vojni enote. Velja pa za neomajnega pristaša generala Franca in vztraja na tem, da mora imeti pri bodoči organizaciji države svojo besedo tudi vojska.

Odločitev še ni padla

Vsi ti notranji dogodki so skrajno značilni za razmerje v Francovem taboru, to iz tega izčrpa kaka nova državljanska vojna. Kar pa se tiče zunanje-politične orientacije Španije, je bilo tudi po obisku grofa Ciana mnogo znakov, ki govorijo za

to, da želi Španija v morebitnem evropskem konfliktu ostati nevtralna. To je pokazal tudi sprejem maršala Petaina ob priliki njegovega potovanja po Španiji, vrsta špansko-francoskih vojaških manifestacij, izjava generala Arande itd. Četudi ni treba tem pojavom pripisovati pretiranega značaja, kažejo vendarle, da se vodi sedaj v Španiji borba za odločitev v eni ali drugi smeri, med nevtralnostjo in zvezo s totalitarnimi državami in da odločitev o tem še ni padla.

Queipo de Llano gre za poslanika v Argentino

Buenos Aires, 27. julija. AA. Havas: Argentinska vlada je dala agremen za imenovanje generala Queipa de Llana za španskega veleposlanika v Argentini.

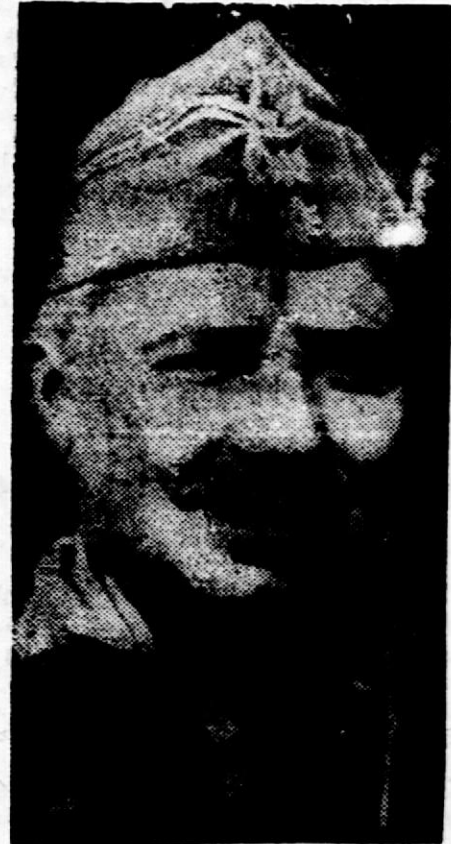
Španski begunci se sele v Ameriko

Bayonne, 27. julija. AA. Havas: Nocoj je odpotovalo v Bordeaux 150 baskijskih beguncov, ki se bodo vkrcali na parnik ter odpotovali v Venezuelo. Na drugi strani je 500 beguncov, ki so izrazili željo, vrniti se v Španijo, prestopilo večeraj francosko-špansko mejo pri hendejskem mostu.

Tudi general Moscardo med nezadovoljnimi

Pariz, 27. julija. i. Odstavitev generala Queipa de Llana je imela za posledico upor ostalih generalov. Sedaj poročajo, da se je uprl tudi junaški branilec Alcazarja general Moscardo. i. napovedujejo najodločnejšo borbo fa-

langistom. Kako se bodo ti spori končali, je vsekakor še precej nejasno, a na vsak način je znatno, da general Franco nima zaslombe med narodom, kakor je bilo pričakovati, marveč sedi sedaj takorekno med dvema stoloma.

General Yague
vodja nezadovoljnih vojaških krogov, ki so ga te dni zaprli

Amerika odpovedala trg. pogodbo z Japonci

S tem hoče vlada izključiti čimprejšnjo razpravo o nevtralnostnem zakonu, obenem pa poudariti svoje nepopustljivost na Daljnem vzhodu

Washington, 27. julija. AA. Havas: Vlada Zedinjenih držav je sklenila odpovedati pogodbo o trgovini in plovi z Japonsko, sklenjeno leta 1911. Ta sklep ameriške vlade je izmenil vse kroge. Sklep je bil objavljen sredi ob 21.30. Uradnik zunanega ministrstva, ki je sporečil ta sklep vlade Zedinjenih držav predstavnikom tiska, je med drugim izjavil: Namen tega sklepa je čimbolje zaščititi ameriške interese. Odpoved trgovinske pogodbe stopi v veljavo v 6 mesecih. Kongresu bo na ta način omogočeno razpravljati v predstojećem zasedanju o vprašanju izvoza sirovin na Japonsko. Ministrstvo za zunanje zadeve je smatralo pogodbo za

oviro za izvajanje zakona o prepovedi izvoza sirovin na Japonsko, vsebovano v nedavni resoluciji senatorja Pittmana. Ameriški minister za zunanje zadeve Hull je predal tekst odpovedi japonskemu veleposlaniku Kurinusiju. V tekstu se med drugim trdi, da je vlada Zedinjenih držav prišla do prepričanja, da vsebuje pogodba iz leta 1911 gotove določbe, ki jih je treba ponovno preučiti. Z ozirom na potrebo zaščite interesov Zedinjenih držav na osnovi današnjih potreb in današnjega položaja obvešča vlada Zedinjenih držav japonsko vlado o odpovedi pogodbe.

Kitajska se ne bo uklonila nobeni sili

Tudi če je vsi zapuste, bo nadaljevala borbo za svojo svobodo in neodvisnost

Čungking, 27. julija. AA. Havas: Maršal Čangkaek je objavil izjavo, v kateri pravi, da noben inozemski pritisk ne bo vplival na odpor kitajske armade. Ako druge države sklepajo sporazum z Japonsko, bo imelo to samo to posledico, da se bo Kitajska še odločnejše borila ter na koncu premagala vse težave. Naša borba, pravi Čangkaek, je sveta borba za obstoj države. Mi se bomo proti Japonski borili z lastnimi silami. Zeleni smo, da nas priateljstvo države podprejo, toda ako te podpore ne bo, se bomo borili sami. Ne bomo priznali nobenih sporazumov tujih sil, ako gre pri tem za kitajske interese. Kitajska se v borbi za svojo neodvisnost ne bo ustavila pred nobeno oviro.

Washington, 27. julija. AA. Na seji senatnega odbora za zunanje zadeve je izjavil senator Borah, da sta Anglija in Francija kapitulirali pred obljubo, da bodo njuni gospodarski interesi na Kitajskem zaščiteni. Borah je zahteval od vlade, naj obvesti podrobno senat o angleško-

japonskem sporazumu predno odbor za zunanje zadeve podvzame korake, ki bodo naperjeni proti Japonski.

Washington, 27. julija. AA. Havas: Zunanji minister Hull je imel večeraj dolg razgovor s predsednikom Rooseveltom v Beli hiši o splošnem položaju. Ko je odhajal, je odklonil vsako izjavo.

Povodnji v Šleziji

Ratibor, 27. julija. i. Zaradi silnih naličij je reka Odra večeraj narasla pri Ratiboru od 1.35 na 5.32 m in še stalno narasča. Vse okolice preti katastrofalna povodenj. Vse promet v Zgornji Šleziji je prekinjen. Tudi iz severne Moravske poročajo o hudih poplavih.

Zopet eksplozije v Londonu

London, 27. julija. br. Sredi je eksploziral v garderobi na kolodvoru King's Cross peklenski stroj, ki je bil spravljen v nekem kovčku. Pet šeleznikih uslužbenecov je bilo hudo ranjenih. Trije se v bolnišnici bore s smrtjo. Večje število potnikov, ki so se mudili v bližini, je dobilo lažje poškodbe. Atentat je delo irskih ekstremistov.

Dublin, 27. julija. AA. Reuter: Večeraj so v senatu vprašali predsednika irske vlade De Valera, ali bo vlada objavila svoje stališče glede irske republikanske garde in njenih atentatov v Veliki Britaniji. De Valera je ob tej priliki odgovoril: Položaj naše vlade je čisto jase, toda se smatra za težek. Mi vidimo obe strani. Vemo, da je storjena napaka s tem, da je bila razcepljena Irska. Na našo nesrečo vlada ni v stannu odstraniti vzroke za atentate v Veliki Britaniji. Ne obstoja nobeno opravilo za te atentate in irska vlada nima simpatij za atentatorje. Ti atentati delajo irski vladi težke skrbi.

London, 27. julija. AA. Spodnji dom je soglasno sprejel zakonski načrt proti terorizmu.

»Letalski napad« na Berlin

Berlin, 27. julija. i. Večeraj je bil na Berlin dvakrat izvršen »letalski napad«, enkrat podnevi, drugi ponoči ob 23. Popoldne je pribrela nad Berlin mogočna eskadra letal, ki so jih sprejeli s topovskim ognjem. Ob 23. je bil ves Berlin v popolni temi. Le žarometi, ki so metali mogočne snope svetlobe v temno noč, ko so se približala letala, so za hip razsvetljevali nebo. Tudi ponoči je stopilo v akcijo protiletalsko topništvo. Današnji berlinski listi naglašajo, da letalski napad na Berlin ni uspel in so se Berlinčani lahko prepričali, da je mesto popolnoma varno pred zračnimi napadi.

Vojvoda Kentski v Parizu

Le Bourget, 27. julija. AA. Havas: Vojvoda in vojvodinja Kentska sta prispela z letalom v Pariz. Visoka gosta ostaneta v Parizu več dni, nato pa nadaljujeta z avtomobilom potovanje po Evropi.

Skoblin obojen v odsotnosti

Pariz, 27. julija. i. Ruski general Skoblin, ki je lani neznan kam odvedel generala Müllerja, je bil večeraj pred pariško poroto v odsotnosti obojen na prisilno do smrtne dela.

Nemške pritožbe proti Poljakom

Berlin, 27. julija. i. Nemški listi se pritožujejo, da Poljaki zanemarijo Vislo. Pred vojno je bil tovarni promet po Visli naravnost ogrožen, zdaj pa je padel za več kot polovico. V spodnjem delu Visle so se pričele tvoriti velike pešene sipine, ki ovirajo ves promet, tako da imajo parniki po 20 ur zamude. Listi naglašajo, da je bil spodnji del Visle pred vojno, ko je pripadal Prusiji, naravnost vzorno reguliran.

Zadnje dni so pričeli listi zopet s postroeno kampanjo proti Poljakom. Naglašajo, da so poljske varnostne oblasti začele novo akcijo proti nemškim telovadnim društvom. V torko so se v Katovicah v prostorih tamošnjega nemškega telovadnega društva oglasili štirje uradniki in zapeli prostore, češ, da je bilo delovanje te organizacije protizakonito. Dan popreje se je slično zgodilo v Kraljevi Huti. Aretacija Nemcev se nadaljuje.

Borzna poročila.

Curli, 27. julija. Beograd 10.—, Pariz 11.7425, London 20.75, New York 443.1875, Bruselj 75.325, Milan 23.325, Amsterdam 236.95, Berlin 177.80, Praga 15.15, Varšava 83.50, Sofija 5.40, Bukarešta 3.25.

Po političnem paktu vojaška pogajanja

Optimistična poročila londonskih listov o razvoju pogajanj v Moskvi

London, 27. julija. br. Vsi današnji londonski listi poročajo zelo optimistično o razvoju zaključnih pogajanj v Moskvi in napovedujejo skorajšnjo sklenitev političnega pakta med Anglijo, Francijo in Rusijo. V najkrajšem času se bodo sedaj pričela vojaška pogajanja za sklenitev vojaškega pakta, ki bo izpopolnjeval politični pakt. Listi še razpravljajo o sestavi angleške vojaške delegacije. Načeloval ji bo najbrže vrhovni poveljnik angleških prokomerskih sil general Ironside, ki se je nedavno mudil na Poljskem. Tudi francosko vojsko ministrstvo je že določilo šane

vojaške misije, ki bo v kratkem skupno z angleško odpotovala v Moskvo. Po poročilih iz Moskve bo danes popoldne nov zastanek Molotova z zastopniki Anglije in Francije. Vrhovni svet sovjetov je imel večeraj sejo, na kateri je Molotov poročal o dosedanjih pogajanjih z Anglijo in Francijo in o dosedaj doseženem sporazumu. Vrhovni svet sovjetov je njegovo poročilo odobrilo in potrdilo ameriško, ki ji je predlagal Molotov za sklenitev političnega in vojaškega pakta z obema zapadnoevropskima velesilama.

